

RIIGI TEATAJA

Nr. 95.

8. novembril 1935.

Nr. 95.

Art. 783. Kodumajanduskoja seadus.

784. Avalikkude algkoolide seadetega ja õppeabinõudega varustamise määrus.

785. Otsus mõnede vananenud ja otstarbetuks muutunud sundmääruste äramuutmise kohta Tallinnas.

786. Sundmäärus ehituseloja saamise ja ehituste asetuse kohta Elva alevis.

783. Kodumajanduskoja seadus.

Antud Riigivanema poolt dekreedina 1. novembril 1935.

1. peatükk.

Üldeeskirjad.

§ 1. Kodumajanduse alal teotsevate naisorganisatsioonide koondamiseks, kodumajanduse esinduseks ja huvide kaitseks, samuti kodumajanduse kutse arendamiseks solidaarsele ühistööle kõigi teiste kutsetega luuakse kodumajanduskoda, kes teotseb avalikõiguslikul alusel.

§ 2. Oma ülesannete teostamisel kodumajanduskoda maksvate seaduste ja määruste piires:

- 1) selgitab kodumajanduse seisukorda, ta puudusi ja tarvidusi;
- 2) võtab osa oma esindajate kaudu nende riigi-, omavalitsus- ja teiste asutiste tegevusest, kelle koosseisus on nähtud ette kodumajanduse esindus;
- 3) teatab valitsus- ning omavalitsusasutistele oma soove ning teeb ettepanekuid kodumajanduse olukorra tervendamiseks; avaldab vastavate asutiste ettepanekul või koja enese algatusel arvamusi kodumajandusse puutuvate seaduste ning määruste kavade kohta;
- 4) korraldab kodumajanduslikku nõu- ja abiandmist; toetab, valitseb ja peab ülal kutsekoole, katsekodasid, õppetöökodasid ja teisi kodumajandusele üldkasulikke asutisi, edendab kodumajanduslikku kutseharidust;
- 5) korraldab kodumajanduslikke kursusi, näitusi ja võistlusi ning annab autasusid ja auhindu teenete eest kodumajanduse arendamise alal;
- 6) edendab kodumajanduslike saaduste ning toodete kasutamist ja müügile toimetamist ning hoolitseb kodumajanduse saaduste müügiturgude eest;

7) aitab kaasa kodumajanduse alal teotsevate ühistegelikkude ja seltskondlikkude organisatsioonide tegevuse ratsionaliseerimisele ja ühtlustamisele;

8) arendab igasugust muud tegevust oma eesmärkide saavutamiseks.

§ 3. Koja tegevuse piirkonnaks on Eesti Vabariigi kogu maa-ala. Koja asukoht on Tallinnas.

Koda võib asutada kohalikke osakondi maakondades ning luua sektsi-
oone huvialade järgi.

§ 4. Kojal on juriidilise isiku õigused ja temal on oma pitsat, mille
kuju kinnitab Siseminister.

§ 5. Koja ja ta organite kirjavahetus riigi- ja omavalitsusasutistega
on vaba tempelmaksust.

§ 6. Koja organitesse kuuluvad ja koja teenistuses seisvad isikud vas-
tutavad oma tegevuse alal ühistel alustel riigiteenijatega.

2. peatükk.

Koja liikmed ja nende valimine.

§ 7. Kojal on 50 liiget, kes valitakse kodumajanduse alal teotsevate
naisorganisatsioonide poolt neisse koondunud liikmete seast, misjuures 34
liiget maal teotsevate naisorganisatsioonide ja 16 liiget linnades ja alevites
teotsevate naisorganisatsioonide poolt.

Vabariigi Valitsuse poolt antavas juhatuskirjas määratakse kindlaks
valimiseks õigustatud organisatsioonid, neile langev liikmete arv, kandidaatide
ülesseadmise ning valimise kord.

§ 8. Lisaks liikmetele, kes valitakse käesoleva seaduse § 7 korras,
koda valib kuni 10 liiget asjatundjate seast koja tegevuse aladelt.

§ 9. Koja valimised toimuvad Siseministri poolt määratud tähtajal.

Koja valimised kuuluvad Siseministri kinnitamisele.

§ 10. Koja liikmed valitakse 5 aastaks, arvatud välja koja esimese
koosseisu liikmed, kelle volitused kestavad 2 aastat.

§ 11. Koja liikmeteks võivad olla isikud, kes vähemalt 25 aastat vanad
ja kellel on valimisõigus kohaliku omavalitsuse esinduskogu valimisel.

§ 12. Koja liikmete volitused lõpevad enne tähtaega peale vaba-
tahtliku lahkumise järgmistel juhtudel:

1) kui koja liige astub või heidetakse välja organisatsioonist, kelle poolt
ta valitud;

2) kui ta sureb;

3) kui ta kaotab valimisõiguse kohaliku omavalitsuse esinduskogu
valimistel;

4) koja tegevusest mitteosavõtmisel koja kodukorra eeskirjade alusel.

§ 13. Koja liikme asemele, kes enne volituste tähtaega lahku-
b või langeb välja, astub kandidaat selle organisatsiooni kandidaatide hulgast,
kuhu kuulus lahkunud või väljalangenud koja liige.

§ 14. Koja liikme, kes antud kohtu alla süüteo pärast, mille eest äh-
vardab valimisõiguse kaotus, võib juhatus ajutiselt kuni asja lõpliku otsusta-
miseni tagandada liikme kohuste täitmisest, esitades selle kohta korralduse
koja järgmisele koosolekule kinnitamiseks.

§ 15. Igal koja liikmel on üks hääl. Hääletamine koja teise liikme
volinikuna on keelatud.

§ 16. Koja liikmed ei saa tasu.

3. peatükk.

Koja organid.

§ 17. Koja organiteks on:

- 1) koja koosolek;
- 2) juhatus;
- 3) revisjonikomisjon.

Peale selle, kui on loodud koja sektiioonid, loetakse koja organiteks ka sektiioonide juhatused ja sektiioonide koosolekud.

Koja koosolek.

§ 18. Koja koosolek on koja korraldavaks organiks ning koosneb koja liikmeist.

§ 19. Koja koosoleku võimkonda kuulub:

- 1) koja poolt valitavate liikmete valimine (§ 8);
- 2) koja esinase ja juhatuse liikmete valimine, ametist vabastamine ja tagandamine;
- 3) revisjonikomisjoni liikmete ja nende kandidaatide valimine, revisjonikomisjoni liikmete ametist vabastamine ja tagandamine;
- 4) koja liikmete ajutise tagandamise otsuste kinnitamine;
- 5) koja tegevuskava vastuvõtmine;
- 6) aasta-eelarve ja -aruande vastuvõtmine;
- 7) koja kohalikkude osakondade asutamise ja sektiioonide loomise otsustamine;
- 8) kojale kinnisvarade omandamise, nende võõrandamise ja pantimise otsustamine;
- 9) koja heaks võetavate maksude määramine;
- 10) koja kodukorra vastuvõtmine ning juhatusele ja revisjonikomisjonile juhtnööride andmine.

Koja koosoleku otsused elmise lõike p. 1, 2, 6, 8 ja 9 ettenähtud aladel astuvad jõusse pärast nende kinnitamist Siseministri poolt, p. 5 ettenähtud otsused aga pärast kinnitamist vastavalt Põllutööministri või Haridus- ja sotsiaalministri poolt.

§ 20. Koja koosoleku kokkukutsumise ja asjaajamise kord määratakse koja kodukorras. Koja koosoleku poolt vastuvõetud koja kodukorra kinnitab Vabariigi Valitsus Siseministri ettepanekul. Kodukord hakkab maksma avaldamisega Riigi Teatajas.

§ 21. Koja koosolekud peetakse vähemalt kord aastas.

Koja koosolek on otsusevõimeline, kui on koos vähemalt $\frac{1}{3}$ liikmeist.

§ 22. Koja koosoleku juhatajaks on koja esinaine, kelle hooleks on ka korrapidamine koosolekul.

Korrapidamisel on juhatajal, peale koja kodukorras ettenähtud abinõude, õigus kõrvaldada koosolekult koja üksikuid liikmeid ning, kui see ei anna tagajärgi, lõpetada koosolek. Juhataja on kohustatud lõpetama koosoleku, kui seda nõuab Siseminister.

§ 23. Koja esinasel on õigus panna seisma Siseministri kinnitamisele mittekuuluvad koja koosoleku otsused, kui ta leiab, et tähendatud otsused on vastolus seadustega või kahjulikud koja huvidele, ning esitada küsimus koja juhatusele otsustamiseks. Koja juhatus otsustab, kas anda asi koja koosolekule uueks otsustamiseks või võtta täitmisele koja koosoleku otsus.

Koja juhatus.

§ 24. Koja juhatus on koja täidesaatev organ ning koosneb koja esinainest ja vähemalt 6 liikmest, kes valitakse koja volituste kestvuse ajaks.

Koja esinaine ja koja juhatuselise liikmed kinnitab ametisse Siseminister.

Koja juhatus valib juhatuselise liikmete seast koja esinaine asetäitja, kes täidab esinaine ülesandeid esinaine äraolekul või juhul, kui ta lahkub ametist või langeb välja koja liikmete seast, kuni uue esinaine valimiseni ning ametisse kinnitamiseni.

§ 25. Kui Siseminister ei kinnita ametisse koja esinaint või koja juhatuselise liikmeid, võetakse ette uued või täiendavad valimised hiljemalt 1 kuu jooksul, arvates Siseministri otsuse kättesaamise päevast. Kui ka teiskordsete valimiste tagajärjel ei teostu koja esinaine või koja juhatuselise liikmete ametikohtade täitmine, siis Siseminister nimetab koja esinaine või koja juhatuselise liikmed koja liikmete seast.

Siseministril on õigus tarbekorral määrata koja esinaine või koja juhatuselise liikme vabale kohale koja liikmete seast asetäitja kuni koja esinaine või koja juhatuselise liikme ametisse kinnitamiseni või nimetamiseni.

§ 26. Koja esinaine ülesandeks on, peale muude käesolevas seaduses ning koja kodukorras ettenähtud ülesannete:

- 1) koja esindamine;
- 2) koja ning ta organite tegevuse juhtimine ning ühtlustamine;
- 3) koja kantseleilise asjaajamise korraldamine;
- 4) koja kantseleijõudude ametisse määramine ja ametist vabastamine;
- 5) järelevalve.

§ 27. Koja esinainel on õigus panna seisma koja juhatuselise otsused, kui ta leiab, et need on vastolus seadustega või on kahjulikud koja huvidele. Ei ole juhatuselise nõus otsuse seismapanemisega, esitatakse küsimus Siseministrile otsustamiseks. Siseminister otsustab, kas anda asi koja juhatuselisele uueks otsustamiseks või määrata juhatuselise otsus täitmisele.

§ 28. Juhatuselise ülesandeks on koja asjaajamise korraldamine ning koja tegevusse puutuvate ülesannete ja küsimuste lahendamine, kuivõrd need pole arvatud koja esinaine ja koja koosoleku võimkonda, koja koosoleku otsuste täitmine, koja varade ning summade valitsemise korraldamine.

§ 29. Juhatuselise kohused ja õigused ning juhatuselise liikmete tagandamise alused ja kord, samuti juhatuselise asjaajamise kord määratakse lähemalt koja kodukorraga.

Samuti määratakse kodukorraga ka koja sektsioonid ja muud asutused kui ka nende ülesanded.

Revisjonikomisjon.

§ 30. Revisjonikomisjoni kuulub vähemalt 3 liiget, kes valitakse koja aastakoosoleku poolt koja liikmete hulgast üheks aastaks. Samas korras valitakse revisjonikomisjoni liikmetele kaks kandidaati, kes astuvad väljalangenud liikmete asemele saadud häältearvu järjekorras.

§ 31. Revisjonikomisjoni ülesandeks on koja asjaajamise, aasta-eelarvete, kavade ja aruannete revideerimine kodukorras määratud alustel. Kodukorraga määratakse lähemalt ka revisjonikomisjoni liikmete õigused ja kohused ning revisjonikomisjoni liikmete tagandamise alused ja kord.

4. peatükk.

Koja kohalikud osakonnad.

§ 32. Kojas kohalikkude osakondade ülesanded, organisatsioon ja asjaajamise kord määratakse koja kodukorraga.

Koja kohalikud osakonnad töötavad koja esinaise järelevalvel, täidavad koja esinase ning koja juhatuse korraldusi asjus, mis pole eraldatud osakondade iseseisvasse võimkonda, ja esitavad koja juhatusele jooksvaid aruandeid oma tegevusest.

§ 33. Kohaliku osakonna likvideerimise otsustab koja koosolek $\frac{2}{3}$ häälteenamusega.

5. peatükk.

Koja tuluallikad ja majapidamine.

§ 34. Kojal on järgmised tuluallikad:

- 1) tulud koja ettevõtetest;
- 2) kojale antavad toetused;
- 3) koja heaks võetavad maksud;
- 4) annetised.

§ 35. Kojal on õigus võtta koja liikmeid valivatelt naisorganisatsioonidelt koja tegevusega seotud kulude katteks maksu proportsionaalselt tähendatud organisatsioonide esindusele kojas.

Maks nõutakse sisse koja juhatuse korraldusel Administratiivsissenõudmise seaduses ettenähtud korras.

§ 36. Kojal on õigus võtta tema poolt antavalt tunnistustelt, teatiselt ja teistelt dokumentidelt, samuti ekspertiiside ja muude talituste eest tasu kodukorras määratud normides.

§ 37. Kõik valitavad ametid kojas on tasuta ametid. Kojas koosolekul on õigus määrata eriülesandeid täitvaile koja liikmeile kas alalist või üheksa kuud kestvat tasu koja eelarves ettenähtud suuruses. Kojas organite ametisikute ja koja huvides tehtavad sõidukulud tasutakse koja koosoleku poolt vastuvõetud ja Siseministri poolt kinnitatud alustel.

6. peatükk.

Järelevalve.

§ 38. Põllutööministril ja Haridus- ja sotsiaalministril on õigus vastavalt oma tegevusalale nõuda koja juhatusele jooksvaid ettekandeid ja aruandeid koja tegevuse kohta ning valvata kojale neile alluvate ministeeriumide eelarvete kaudu määratavate toetus- ning muude summade kasutamise üle.

Üldjärelevalve koja tegevuse üle kuulub Siseministrile.

Vabariigi Valitsuse otsusel Siseminister võib saata laiali koja või panna seisma koja tegevuse määratud ajaks. Vaheajal koja asjaajamise kohta annab Vabariigi Valitsus erimääruse.

Koja laialisaatmisel koja uued valimised viiakse lõpule 6 kuu jooksul, arvates laialisaatmise päevast.

7. peatükk.

Lõpp- ja elluviimise eeskirjad.

§ 39. Siseministril on õigus anda määrusi ja juhtnööre ning panna maksma koja ajutine kodukord kuni koja kodukorra maksmapanemiseni käesolevas seaduses ettenähtud korras.

§ 40. Koja esimesed valimised toimetatakse hiljemalt 2 kuu jooksul, arvates käesoleva seaduse maksmahakkamisest, kusjuures valimise aja määrab Siseminister.

§ 41. Koja esimese koosoleku kutsub kokku Siseminister pärast valimiste teostamist. Koosoleku avab ning koosolekut juhatab Siseministri esindaja.

§ 42. Kui koja esimesel koosolekul ettevõetud valimistel ei teostu koja esinase või koja juhatuse liikmete ametikohtade täitmine, siis Siseminister määrab koja liikmete seast asetäitjad kuni koja esinase või juhatuse liikmete ametisse kinnitamiseni või nimetamiseni.

§ 43. Käesolev seadus hakkab maksma avaldamisega.

Tallinnas, 1. novembril 1935.

K. Päts

Peaminister

Riigivanema ülesannetes.

K. Eenpalu

Siseminister.

784. Avalikkude algkoolide seadetega ja õppeabinõudega varustamise määrus.

Alus: Avalikkude algkoolide seaduse §§ 30, 48 ja 92 (RT 46 — 1931).

§ 1. Edukaks õppe- ja kasvatustööks peab iga algkool olema varustatud tarvilikkude seadete ja õppeabinõudega.

§ 2. Käesoleva määru paragrahvis 3 loetletud seadete ja õppeabinõude hulk on minimaalne, mida algkooli ülalpidaja on kohustatud koolile hankima, kusjuures nimestikus esinevad märgiga (°) need õppeabinõud, mida võib eduga valmistada koolis õpilaste kaasabil.

§ 3. Igal algkoolil peavad olema vähemalt järgmised seaded ja õppeabinõud:

I. Seaded.

1. Koolisilt.
2. Koolipingid või lauad ja toolid vastavalt õpilaste arvule ja kasvule.
3. Tindipotid.
4. Laud ja tool õpetajale (igas klassis).
5. Klassitahvel igas klassis, vähemalt 2,5 m² (soovitav seinale kinnitav).
6. Klassitahvel noodi- ja ruutjoonestikuga (kooli kohta vähemalt üks).
- ° 7. Näitamiskepp (igas klassis).
- ° 8. Seadis kaartide ja tabelite riputamiseks (soovitav lakke või seinale kinnitav).
- ° 9. Õpilaste pikkuse mõõtmise puu.
10. Jooginõu tervishoiunõudeile vastav.
11. Käepesuriist.
- ° 12. Paberikorv või -kast (igas klassitoas).
- ° 13. Jalapuhastaja välisukse ees.
14. Termomeeter C skaalaga (igas klassitoas).

15. Välistermomeeter C skaalaga.
- ✓ 16. Seinakalender (igas klassis).
- ✓ 17. Tabel andmetega klassi ruum- ja pindala ning valgustuspinna ja põranda pindala suhte kohta (igas klassis).
- ✓ 18. Tunniplaan (igas klassis ja õpetajatetoas).
19. Puulõhkumise kirves.
20. Seinakell.
21. Kõlistamise kell.
22. Kapid ja riiulid (raamatute, õppeabinõude, tööriistade ja materjalide hoidmiseks).
23. Inimese kaalud (vähemalt valla peale üks).
- ✓ 24. Klaasi joonlaud.
25. Lambid kooliruumide valgustamiseks.
26. Riigilipp (105 × 165 sm).
27. Peegel.
28. Juukselõikamise masin.
29. Riide- ja saapaharjad.
30. Riidevarnad.

I a. Internaadiseaded koolides, kus on internaat.

1. Toidukapid või riiulid.
2. Pesuriist õpilastele pesemiseks.
3. Söögilaud ja istmed.
4. Sööginõude kapid või riiulid.
5. Söögi- ja keedunõud.
6. Voodid.

II. Õpetajate raamatukogu.

1. Pedagoogilisi ja metoodilisi käsiraamatuid.
2. Eesti õigekeelsus-sõnaraamat.
3. Koguteos Eesti (oma linna või maakonna kirjeldus).
4. HSM pedagoogiline ajakiri „Eesti Kool“.
5. Maateaduse ja ajalooatlas.

III. Õpilaste raamatukogu.

1. Laste-, noorsoo- ja populaarteaduslikke raamatuid õpilastele lugemiseks Haridus- ja sotsiaalministeeriumi poolt soovitatud ja lubatud raamatute hulgast, iga klassikomplekti kohta vähemalt 100 erinevamat raamatut.
2. Noorsoo ajalehti ja -kirju.

Emakeel ja kodulugu.

- ✓ 1. Kooli lähema ümbruse plaan.
- ✓ 2. Kompass.
- ✓ 3. Tuulelipp.
- ✓ 4. Kogu mitmesuguste tööriistade mudelid.
5. Pilt-postkaarte kodulinnast või kooliümbrusest.
6. Pilte eesti elust, loodusest, muinasjuttudest, inimese tööst ja tegevusest.

- ✓ 7. Liikuv aabits.
- ✓ 8. Kast tähtede hoidmiseks.
- ✓ 9. Alus tähtede ladumiseks.
- 10. Eesti kirjanikkude ja kunstnikkude büste, bareljeefe või seinapilte ja piltpostkaarte.
- ✓ 11. Tabeleid keeleõpetuse alalt.
- ✓ 12. Käekirja mustertabeleid.
- 13. Raamatuaasta postkaardid.

V. Usu- ja kõlbluseõpetus.

- 1. Kirikulaulude raamat.
- 2. Kooli Piibel.
- 3. Kirikulaulude noodiraamat.
- 4. Pilte Jeesuse elust.

VI. Matemaatika.

- ✓ 1. Loendamiskehakesi, arvkujusid, arvtabeleid ja arvutamiskaarte.
- 2. Arvelaud.
- 3. Sirkel (klassitahvli jaoks).
- ✓ 4. Täisnurkne kolmnurk (klassitahvli jaoks).
- ✓ 5. Mall (klassitahvli jaoks).
- ✓ 6. Meeter (detsi- ja sentimeeterjaotistega).
- 7. Tembeldatud liiter.
- ✓ 8. Kuupdetsimeeter, kuupsentimeeter ja kuupmeetri mudel servadest.
- ✓ 9. Ruutmeeter (jagatud ruutdetsimeetriteks).
- ✓ 10. Ruutdetsimeeter (jagatud ruutsentimeetriteks).
- ✓ 11. Seinakella numbrilaua mudel.
- ✓ 12. Sihitikud.
- ✓ 13. Loodimislatt. V—VI.
- 14. Mõõtpael (10 m).
- ✓ 15. Loodlaud (kolmnurkne).
- ✓ 16. Lood.
- ✓ 17. Nurkrist (ekker).
- ✓ 18. Sirklikujuline meeterpuu.
- ✓ 19. Geomeetriliste kehade mudeleid.
- ✓ 20. Mudel Pythagorase lause selgitamiseks. V—VI.
- ✓ 21. 18 sektorist koosnev ring. V—VI.
- 22. Õones silinder ja koonus ning risttahuk ja püramiid võrdsete põhjapindaladega ja kõrgustega. V—VI.
- 23. Mudel kerapindala leidmise selgitamiseks.

VII. Looduseõpetus ja tervishoid.

- 1. Luubid (5 eks.) soovitav kahe klaasiga.
- 2. Kaalud ühes vihtidega.
- 3. Mõõtklaas.
- 4. Piirituslamp.
- 5. Alus (statiiv) 2 rõngaga ja 1 näpitsaga.
- 6. Asbestvõrk.
- 7. Klaaslehter.

8. Keemiline termomeeter kuni 120° C.
9. Uhmer portselanist. V—VI.
- ✓ 10. Katseklaaside alus.
- ✓ 11. Korgipuurid.
- ✓ 12. Taimepress.
- ✓ 13. Kogu kodumaa kivimeid, mineraale ja kivistisi.
14. Põlevkivi ja tema saadusi. V—VI.
- ✓ 15. Turvas.
- ✓ 16. Kogu meie tähtsamaid põlluvilju.
- ✓ 17. Kogu puude ja põõsaste vilju ja seemneid.
- ✓ 18. Männikäbi elulugu.
- ✓ 19. Kogu puutüvede läbilõikeid.
- ✓ 20. Kogu harilikumaid samblaid ja samblikke.
- ✓ 21. Kogu tähtsamaid kodumaa taimi.
22. Seinatabeleid (söödavad ja mürkseened, põllu-, niidu- ja mets-
taimed).
- ✓ 23. Toiduainete toiteväärtus (tabel).
- ✓ 24. Kapsaliblika arenemine (tabel või kogu).
- ✓ 25. Kooreüraski töö puukoore all (tükk kuivanud puutüve koore-
üraski käikudega).
- ✓ 26. Näiteid putukate kaitsevärvidest.
- ✓ 27. Sisaliku, rästiku, nastiku ja triitoni märjad preparaadid.
28. Kodumaaloomade ja -lindude topiseid ja luustikke.
- ✓ 29. Üksikuid putukaid ja liblikaid klaaskastikestes.
- ✓ 30. Liblika kuivatamise laud.
31. Aia-, põllu- ning metsakahjurite ja sõprade tabeleid.
- ✓ 32. Aia-, põllu- ning metsakahjurite kogusid.
33. Inimese luustiku, lihastiku, üksikute organite ja vereringvoolu
kava tabeleid. V—VI.
- ✓ 34. Vedrukaalud. V—VI.
- ✓ 35. Kaldpind ja plokid. V—VI.
- ✓ 36. Tasakaalu selgitamiseabinõud. V—VI.
- ✓ 37. Pendel (pomm niidi otsas, ühtlasi ka lood). V—VI.
- ✓ 38. Esimese ja teise liigi kangid. V—VI.
- ✓ 39. Riist vedeliku rõhumise demonstreerimiseks. V—VI.
- ✓ 40. Segneri ratas. V—VI.
- ✓ 41. Vesirataste mudelid. V—VI.
- ✓ 42. Ühendatud nõud. V—VI.
- ✓ 43. Sifoon. V—VI.
- ✓ 44. Veepumpade mudelid. V—VI.
- ✓ 45. Lõõts. V—VI.
- ✓ 46. Riist kehade paisumise demonstreerimiseks soojendamisel.
IV—VI.
- ✓ 47. Riist soojuse juhitevuse demonstreerimiseks. IV—VI.
48. Helihark.
- ✓ 49. Kõne- ja kuuldetoru. V—VI.
50. Tasapeegel. V—VI.
51. Nõguspeegel. V—VI.
52. Klaas-prisma. V—VI.
- ✓ 53. Kaleidoskoop. IV—VI.
54. Magnet. V—VI.

55. Vahendeid elektrostaatiliste nähete demonstreerimiseks. Klaaspulk ja amalgaamitud nahk, amalgaami tagavara, eboniitpulk ja villane riie, kaks elektroskoopi ja traat isoleeriva käepidemega. V—VI.
- ✓ 56. Kaks elektripendlit. V—VI.
57. Taskupatarei. V—VI.
58. Hõõglambikesi. V—VI.
59. Pesa lambikese jaoks. V—VI.
60. Voolukatkestaja. V—VI.
- ✓ 61. Galvanoskoop. V—VI.
62. Elektrikell. V—VI.
- ✓ 63. Elektromagnet.

VIII. Maateadus.

- ✓ 1. Kooliümbruse kaart.
2. Seinakaardid: Eesti, Soome, Läti, Leedu, Euroopa ja poolkerad.
- ✓ 3. Kogu pilt-postkaarte eesti ja välismaa linnadest, maastikkudest ja rahvaste tüüpidest.
4. Gloobus, läbimõõt vähemalt 30 sm. IV—VI.
5. Päikesekell.

IX. Ajalugu ja kodanikuõpetus.

1. Läänemeremaade kaart XIII sajandist.
- ✓ 2. Eesti ajaloo kaart ja ajaloolisi mudeleid (näiteks: maalinn, rüütli loss, koda, karuäke, seanina-ader, käsikivi, peeruhoidja, tuliraud, vibupüss, oda, kilp).
3. Eesti tegelaste büste, bareljeefe või seinapilte ja piltpostkaarte.
4. Seinatabeleid, pilte ja piltpostkaarte muinasajast, eesti- ja üldajaloost.
5. Eesti Vabariigi põhiseadus.

X. Joonistamine.

1. Eestilaadilise kirjamisviisi tabeleid. V—VI.
2. Ehtekirja mustertabeleid.

XI. Laulmine.

1. Muusikariist: kas viiul, harmoonium või klaver.

XII. Võimlemine.

1. Vile.
2. Võrkpall.
- ✓ 3. Võrkpallivõrk.
4. Pallipump.
5. Pallinõel.
6. 2 pesapalli.
- ✓ 7. Hüppepostid nööri või latiga.
8. Palk tasakaalu harjutusteks (kooliõues).
9. Võimlemiskepid.

Tööõpetus.

Poeglaste käsitöö jaoks vajalikke tööriistu.

1. Tööpinke kahe poolega. V—VI.
2. Kirves 2 naela raske. V—VI.
3. Hõõvleid:

lühik	3	}	V—VI.
pikk	3		
puhastus	1		
4. Raamsaage:

laius $\frac{1}{4}$ "	1
„ 1"	1
5. Vukssaag 1 V—VI.
6. Rauasaeraam 1 V—VI.
7. Vincersaeraame 2
8. Peitleid:

laius $\frac{1}{4}$ "	1	}	V—VI.
„ $\frac{1}{2}$ "	1		
„ $\frac{3}{4}$ "	1		
„ $\frac{3}{8}$ "	1		
„ 1"	1		
9. Puurivänt 1
10. Puure:

5 mm	1	}	IV—VI.
8 mm	1		
10 mm	1		
15 mm	1		
20 mm	1		
25 mm	1		
11. Viile:

kandiline	1	}	V—VI.
poolümmargune	1		
ümmargune	1		
lapik	1		
12. Raspleid 2 V—VI.
13. Pussnuge 2
14. Nuge papptöö jaoks 10
15. Vasaraid 2
16. Naelatangid 1
17. Lapiktangid 5" 1 V—VI.
18. Ümmartangid 1 V—VI.
19. Kriipsakk 1 V—VI.
20. Kruvikeeraja 1
21. Sirkel 20 sm 1
22. Kruustangid (sepa) 2,5" 1 V—VI.
23. Rauapeitel 1 V—VI.
24. Kolb 1 V—VI.
25. Käärid 5
26. Plekikäärid 10" 1 V—VI.
27. Torn 1 V—VI.
28. Liimisurused (pitskruvid) 3 V—VI.

✓ 29.	Puunuie	2	
30.	Joonlaud 18" — rauast	1	
✓ 31.	Joonlaudu — puust	10	
32.	Kolmnurki — puust	3	
33.	Nurklaud — rauast	1	
34.	Valtsluid	2	
35.	Raamatupress	1	V—VI.
36.	Servalõikamise hõövel	1	V—VI.
✓ 37.	Õmblusraame	3	V—VI.
38.	Möödupuid	2	
39.	Käi	1	
40.	Luisukivi	1	
41.	Liimipott	1	
42.	Kastrul kliistri jaoks	1	
43.	Laudu raamatuköitmise ja papptöö jaoks.		

Tütarlaste tööõpetuse jaoks vajalikke tööriistu:

a) Tütarlaste käsitöö.

✓ 1.	Suuri vardaid pikkus 50 sm läbimõõt 5—6 mm	2
✓ 2.	Heegelnõel, pikkus 50 sm läbimõõt 5—8 mm	1
✓ 3.	Laud, suurusega 40×15×2 sm, servad ümmargused. V—VI	1
✓ 4.	Laast, 30×4×1/2 sm, servad ümmargused	1
✓ 5.	Nõel, 25×3×1/2 sm	1
✓ 6.	Õmblus- või nõelumisraame	2
✓ 7.	Raam 60—80 sm suuruses. Raami liistu laius 4—5 sm, paksus 1 1/2—2 sm. Riide kinnitamiseks raamil soovi järele vasknaelad, konksud, augud. Raami võib tarvitada pistete kudumise ja võrgu täitmise võtete demonstreerimiseks. Raam kruvitakse jalale, mille kõrgus on tellitav, või riputatakse seinale.	
8.	Suur kotinõel.	
9.	Raami riidet pistete ja muu õmblemisvõtete demonstreerimiseks (soovitav kodumaa jäme puuvillane riie).	
10.	Möödurihm	1
11.	Õmblusmasin V—VI	1

b) Tütarlaste majapidamine V—VI.

Õppevahendid koolidele, kus õpetatakse majapidamist.

1.	Supitaldrikuid, praetaldrikuid, supilusikaid, kahvleid ja nuge vastavalt õpilaste arvule.	
2.	Suuri kausse	2
3.	Valgeid kausse	1 komplekt
4.	Suur piimakann	1
5.	Alum. teelusikaid ja teeklaase õpilaste arvule vastavalt.	
6.	Supikulp	1

7.	Köögirätikuid (Lastel võimalik kodust kaasa tuua).	
8.	Käterätikuid (Lastel võimalik kodust kaasa tuua).	
9.	Tolmulappe (Lastel võimalik kodust kaasa tuua).	
10.	Suur malmist pada	1
11.	Alumiiniumist kastrul	1
12.	Vetrummel	1
13.	Ümmargune pann	1
14.	Neljakandiline pann mustast plekist	1
15.	Ahjuvorme	2
16.	Ämbreid	2
17.	Tsinkplekist nõudepesukausse	2
18.	Leivanuga	1
19.	Pudrunui	1
20.	Hakkimislaudu	2
21.	Kartulikoorimisnuge	3
22.	Riiv	1
23.	Sõel	1
24.	Puulusikaid	3
25.	Klaaspurke	6
26.	Nõude kuivatamisrest	1

Aiatööriistad.

1.	Harilikke pioneertüpi labidaid	5
2.	Labidaid	2
3.	Sõnnikuharke	2
4.	Varreta mullaharke	4
5.	Kastmiskann	1
6.	Raudrehasid	2
7.	Piikobendaja 3 piiga ja varrega	1
8.	Valkköblaseid 10—14 sm lai	2
9.	Zeiha köblaseid 12 sm lai	2
10.	Hitsmeraud	1
11.	Aednikukäärid	1
12.	Aiasaag	1
13.	Kahe teraga vääristamisnuga	1
14.	Teritamistahk „Belgia“	1
✓ 15.	Puust rehasid	3
✓ 16.	Aianöör (manilla niinest)	1
✓ 17.	Puust kandraam kahele inimesele	1
✓ 18.	Käru, puust	1
✓ 19.	Pikeerimis- ehk külvikaste	10
✓ 20.	Lavaaknaid (ühes klaasiga)	3
✓ 21.	Istutamispulke	5
✓ 22.	Lavamatte õlgedest	2
✓ 23.	Taimenime-laudu	
✓ 24.	Taimekeppe	
✓ 25.	Redel	1
✓ 26.	Vitsadest korve	5

§ 4. Koolijuhatajail ja õpetajail tuleb hoolitseda selle eest, et paragrahvis 3 tähendatud märgiga (✓) õppeabinõud võimaluse korral valmistataks

koolides õpilaste kaasabil, kusjuures koolide ülalpidajad on kohustatud andma koolis valmistatavate õppeabinõude jaoks vajalikke materjale või tarvilikke summasid materjalide muretsemiseks.

§ 5. Koolis valmistatud õppeabinõud peavad olema otstarbekohaselt valmistatud ja suuruselt klassis tarvitamiseks kohased.

§ 6. Kooli ülalpidajal tuleb varustada kooli eeskätt kodumaal valmistatud otstarbekohaste riistade ja õppeabinõudega.

§ 7. Algkoolid peavad olema varustatud paragrahvis 3 nimetatud seadete ja õppeabinõudega hiljemalt 1. augustiks 1938.

§ 8. Õppevahendid, mis nimestikus märgitud „V—VI“, on kohustuslikud ainult 6-klassilistele algkoolidele.

Tallinnas, 25. oktoobril 1935. Nr. 32205.

Haridus- ja sotsiaalminister N. Kann.

Koolivalitsuse direktor P. Mägraken.

Tallinna linnavolikogult 16. oktoobril 1935 vastu võetud ja Siseministrilt 23. oktoobril 1935 kinnitatud

785. Otsus mõnede vananenud ja otstarbetuks muutunud sundmääruste äramuutmise kohta.

Muuta ära järgnevad vananenud ning otstarbetuks muutunud sundmäärused:

1. Sundmäärus hobuste nõlehaiguse eest hoidmise ja ärakaotamise abinõude kohta, mis vastu võetud linnavolikogult 28. augustil 1896 ühes muudatustega 19./27. jaanuarist 1911 ning avaldatud Eestimaa Kubermangu Lehes 39 — 1896 ja 10 — 1911.

2. Sundmäärus uulitsatel kalade pesemise keelu kohta, mis vastu võetud linnavolikogult 20. augustil 1893 ja avaldatud Eestimaa Kubermangu Lehes 33 — 1893.

3. Sundmäärus kohtade üle Tallinnas, milledes õllepoodide avamine mitte lubatud ei ole, mis vastu võetud linnavolikogult 30. juunil 1909 ühes täienduste ja muudatustega 10. veebruarist 1910, 9. veebruarist 1911, 8./13. juunist 1911 ja avaldatud Eestimaa Kubermangu Lehes 38 — 1911.

4. Sundmäärus alkoholiste jookide väljaviimise müügiõigusega kaupluste kohta, mis vastu võetud linnavolikogult 29. mail 1929 ja avaldatud Riigi Teatajas 66 — 1929.

Linnapea J. Soots.

Sekretäri as. Müller.

Elva alevivolikogult 23. augustil 1935 protokoll nr. 5 p. 1 all vastu võetud ja Siseministrilt 27. septembril 1935 kinnitatud

786. Sundmäärus ehituseloa saamise ja ehituste asetuse kohta Elva alevis.

Alus: Aleviseaduse § 62.

I. Ehituseloa andmine.

§ 1. Elva alevi administratiiv-piirkonnas sünnib alevivalitsuse loal ja tema poolt kinnitatud ehitusprojekti järgi:

a) uute ehituste püstitamine;
b) ümberehituste teostamine, millega muudetakse ehituse olemasolevat väliskuju, või uute avaste juurde- või olevate ümbertegemine, või ehitusmaterjali teise materjali vastu vahetamine, või ehituse sisemiste seinte, treppide, ahjude, kollete asetuste muutmine, krundi piirete ümberehitamine teisest materjalist või piirete uuele kohale asetamine;

c) juurde- või pealisehituste täideviimine.

Selle suundmääruse alla ei kuulu ehitused, mille plaanid kinnitatakse asjaomaste ministeeriumide poolt, kuid nende poolt kinnitatavate ehituste asetusel peavad vastama käesolevale suundmäärusele.

§ 2. Alevivalitsusele kuulub loa andmine ka järgmiste ehitustööde tegemiseks:

a) ajutiste ehituste püstitamiseks ehitusmaterjalide paigutamiseks ehituskohal;

b) kapitaalsete paranduste läbiviimine, s.o. ehituste kandvate osade nagu: seinte, lagede, võlvide ja katuste materjali osaline või põhjalik uuendamine või täiendamine;

c) fassaadide krohvimine, vooderdamine ja värvimine;

d) reklaamsiltide, vaatekastide või pealkirjade väljapanemine;

e) tänaväärsete piirete ehitamine;

f) puude istutamise kõnniteedele ja uute kõnniteede ehitamine;

g) ehituste lammutamine;

h) maa-aluste reovee juhtmete ja lahtiste kraavide ning kanalite ehitamine;

i) tänavate ja avalikkude platside lahtikaevamine;

j) katuste värvimine ja

k) hobuste kinnisidumise postide paigutamine.

§ 3. Ehituseluba on maksev kaks aastat, arvates loa andmise päevast. Ei ole selle aja jooksul ehitamisega algust tehtud, kaotab luba maksvuse.

§ 4. Ehitustööde loa saamiseks tuleb alevivalitsusele esitada sooviavaldis, milles märgitud:

a) omaniku ees- ja perekonnanimi ja elukoht;

b) krundi number ja tänav nimi;

c) kavatsetavate tööde kirjeldus.

§ 5. Paragrahv 1 tähendatud tööde loa saamiseks tuleb ühes sooviavaldisega esitada ehitusprojekt kahes eksemplaris, tugeval joonestuspaberil või läbipaistval lõuendil. On lubatud ka valguskoopiaid, kusjuures vähemalt üks valguskoopia peab olema riide peal. Joonestused peavad olema järgmistes mõõtudes: asetusplaan 1:1000, plaan, fassaad ja lõiked 1:100, detailjoonestused 1:20. Projekti formaat peab olema 20×33 sm, kokkumurtud või kleebitud ühte vihku.

§ 6. Paragrahv 2 p. a tähendatud ajutiste ehitiste püstitamise loa saamiseks tuleb ühes sooviavaldisega esitada asetusplaan § 7 p. 1 kohaselt kahes eksemplaris.

§ 7. Ehitusprojektid peavad sisaldama andmeid, mis selgitaksid ehituskava täielikult ja nimelt:

1) alevi plaanile vastav krundi asetusplaan, millel näidatud kõik krundil asuvad ning ehitada või lammutada kavatsetavad ehitised, samuti kaevud ja mustuseaugud, alevi planeerimise-ehitusplaani kohaselt krundi piiri ja

ehituse jooned, krundi külge puutuvate tänavate nimetused ja naabrikrundil asuvad hooned kuni 6 m kauguseni piirilt, krundi suurus ruutmeetrites, samuti hoonete aluspind ja kaugused üksteisest ja krundi piirist tulevad tähendada arvudega;

2) ehituse projekt, millel näidatud:

a) kõigi kordade (ka keldrikorra) plaanid ühes treppide, korstnate, igasuguste lõõride ja kollete äranäitamisega;

b) hoone lõiked, lõiked läbi treppide ja klosettide;

c) tänavatelt ja avalikkudelt platsidelt nähtavad fassaadid;

d) ruumide otstarve;

e) tarvilised detailjoonestused ja staatilised arvestused, kui alevivalitsus seda nõuab.

Arvudega tähendatakse plaanil hoone pikkus, laius ja kordade kõrgus ja trepiastmete pikkus.

§ 8. Ehitusmaterjalid tähendatakse joonestusel vesivärviga Teedeministeeriumi poolt avalikkude hoonete kohta maksma pandud värvimise tabeli järgi.

Projektile tuleb kirjutada katuse ja treppide materjal.

Fassaadide muutmised piiratakse punase joonega ja fassaadide muutmisele kuuluvad osad joonestatakse lahja tušiga.

Hoonete osad, mis tulevad lammutamisele, näidata läbipaistva tušiga ja varustada pealkirjaga „lammutamisele“.

Kõik projektid, joonestused ja arvestused kirjutatakse alla ehituse omaniku kui ka nende kokkuseadja kutseõigusliku isiku poolt.

§ 9. Alevivalitsusele tuleb ülevaate toimepanemiseks teatada:

1) ehituse alustamisest, kui alusmüürid rajatud;

2) kui tootsehitus püstitatud ja katuse all ja

3) kui ehitus valmis.

Nende teadaannete kohta tehakse märkused kinnitatud ehitusprojektile. Selle märkusega on edasiehitamine keelatud. Ilma alevivalitsuse loata ei ole ehituse kasutusele võtmine lubatud.

Ehitusprojekt peab hoitama kogu tööde täideviimise kestel ehituspaigal.

II. Tänavate rajamine ja kruntide täisehitamine.

§ 10. Ehitamise suhtes jaguneb alev 3 rajooni.

I rajooni kuulub:

Kesk tänava, Tartu ja Valga maantee, Pika tänava ja Kāo tee mõlemapoolsed ääred ning turuplatsi ümbrus.

II rajooni kuulub:

Jaani, Pargi, Järve, Vene, Palu, Kalda, Vaikse, Koidu, Piiri, Jõe, Tööstuse, Tuletõrje, Kraavi ja Tähe tänava ning Puiestee ja Otepää tee mõlemapoolsed ääred.

III rajooni kuulub:

kõik maa-ala väljaspool I ja II rajooni.

§ 11. Tartu maanteele, Jaani, Pargi, Järve, Vene, Palu, Kalda, Vaikse, Koidu, Piiri, Jõe, Puiestee, Otepää tee, Kāo tee ja Pika tänava äärsetele ning Tartu maantee ja Kalda tänava vahel olevatele kruntidele ei ole lubatud ehitada tööstuse ettevõtteid ja põllusaadusi ümber töötada, mis müra, suitsu, lõhna ja muuga ümbruskonnas elamist tülitavad.

§ 12. Kergesti tuldvõtvate materjalide nagu kanepi, lina, bensiini, õlide j.n.e. ladude kohad määrab alevivalitsus. Maa-alused kuni 20 m³ suurusega bensiininõud bensiini võtmiseks ei loeta ladudeks.

§ 13. Ehitusi lubatakse püstitada:

I	rajoonis	põhipinnaga	mitte	alla	90 m ²
II	„	„	„	„	75 „
III	„	„	„	„	55 „

Kõrvalhooned võivad olla ka vähema põhipinnaga. Kõrvalhoonet võib ehitada ainult ühel ajal elamuga või pärast elamu valmishitamist.

Igas rajoonis peab elukorteri kõrgus olema vähemalt 2,50 m.

I ehitusrajoonis on kruntide täisehitamine lubatud kuni 50%, II ja III ehitusrajoonis kuni 30% krundi pinnast.

§ 14. Kõigis ehitusrajoonides on alevivalitsusel õigus esitatud projektides majade asendite muutmist nõuda, kui asend käesoleva määrase nõuetele ei vasta, samuti ka fassaadide ja plaanide muutmist, kui need esitatud kujul arhitektooniliselt ei sobi või on algeliselt lahendatud.

Projektide kinnitamata jätmisel peab alevivalitsus teatama selle põhjused.

§ 15. Kesk tänava ääres asuvatel kruntidel püstitatavate hoonete seinte ja katuste materjaliks võib tarvitada ainult süttimatut, tulekindlat ainet.

§ 16. Uued ja parandada soovitud puu katused tulevad katta mineraalvärvaineiga tuldtõkestavalt.

Olevad katused tulevad värvida kahe aasta jooksul, arvates käesoleva sumdmäärase jousseastumisest.

Vanade, kõdunenud katuste katte värvimist võib alevivalitsuse loal pikendada, kui nimetatud katuste kate tuleb lähemal ajal uuendamisele.

Laudadega ja õlgedega katuse katmine on keelatud.

§ 17. Igal hoonestataval krundil peab hoonest vabaks jääma vähemalt üks õu, pindalaga minimaalselt 75 m², mille laius on vähemalt 8,50 m.

§ 18. Igal õuel peab olema otsekohene vaba ühendus tänavaga või avaliku platsiga. Sissesõidud majade all peavad vähemalt 2,70 m laiad ja 3,00 m kõrged ning tulekindlalt kaetud olema.

§ 19. Tänaväärsed ja muud hooned tulevad asetada ehitusjoonele kinnitatud alevi ehitusplaani kohaselt. Eesaiad tulevad piirata tänava joonel võrestik-piiretega või püगतud pöösastikuga.

§ 20. Tänavaga või platsini ulatuvad hooned ja piirded ei tohi ehituse joonest ette astuda. On lubatud üksikuid, kuni 20 sm etteasteid, näit. pilastreite, sammaste j.n.e. jaoks.

§ 21. Lubatud on hooneid ehitada vähemalt 4,25 m kaugusele naabripiirist, kusjuures Kesk tänava äärsetel kruntidel on lubatud ka kinnine hoonestusviis.

Erandid on lubatud kaksikmajade ehitamisel. Kaksikmajadeks loetakse kaks hoonet, mis on ehitatud kahele naabrikrundile ühele ja samale piirile, lahutatud üksteisest tulemüüri ja mis püstitatakse korraga, kooskõlastatud projekti järgi.

§ 22. Puust ehitused võivad olla 25,50 m pikad ja 8,50 m kõrged. Üksiku puuehituse all olev krundi pind ei või olla suurem kui 400 m².

§ 23. Hoonetel, mis ühel ja samal krundil vahetult üksteise külge ei liitu, peab olema kuja — kui mõlemad hooned on kivist — 4,25 m, kui üks hoone on kivist, teine puust — 6,40 m ja sega või puust hoonete korral — 8,50 m. Tähendatud vahemaa-alasid on keelatud täis ehitada.

§ 24. Tallide, looma- ja sealautade, pesuköökide ja igasuguste kõrvalhoonete ehitamine tänava või avaliku platsi joonele on keelatud. Erandid on lubatud, kui kõrvalhooned moodustavad ühes elamuga ühise kooskõlastatud grupi.

§ 25. Tänavateni või platsideni ulatuvad aiad ja plangud peavad piirideni ehitatud olema ning katkestamata joont kujutama.

§ 26. Keelatud on kruntne tänavate või platside poolt piirata okas- traataiaga. Aedade ehitamise juures on lubatud okastraati tarvitada, kuid mitte madalamalt, kui 2 m kõrguselt.

Tänavaid ja platse piiravad aiad tulevad ehitada siledast materjalist, nägusalt ja korralikult. Olemasolevad aiad, plangid ja hekid, mis alevi keh- tiva planeerimise-ehitusplaani vastaselt asuvad tänavatel, avalikkudel plat- sidel või kõnniteedel, tulevad ühe aasta jooksul, arvates selle sundmääruse jõusseastumise päevast, õigele piirjoonele tagasi tõmmata.

§ 27. Tänavates, kus alevi planeerimise-ehitusplaani järgi eesaiad ette nähtud, peab tänava ja maja vaheline maa tänavast eraldatud olema korralikult ehitatud 1,2 m kõrguse aiaga või pöetud hekiga. Maja ja heki vahelist maad (cesaeda) võib tarvitada ainult iluaiaks. Tänaväärsed aiad tulevad hoida alati korras.

III. Määrused ehituste püstitamise kohta.

§ 28. Alevivalitsusel on õigus nõuda üksikute hoonete ja ehituste lammutamist ja kõrvaldamist, mis kokkuvarisemisel, hädaohtlikud ja takis- tavad liikumist, tervishoiu- või tulekaitsenõuetele ei vasta ja üldiselt kõlb- matuks tunnistatakse.

§ 29. Eluhoonete alusmüüride põhi peab olema vähemalt 0,15 m maapinna külmetuse pinnast sügavam.

Elumaja alusmüüris peab olema igas küljes vähemalt üks avaus õhu- tõmbeks.

§ 30. Allapoole maa või kõnnitee pinda eluruumide ehitamine on keelatud. Eluruumide põrandapind peab olema vähemalt 15 sm kõrgem kõnniteest või maapinnast.

§ 31. Hoone sissekäigu ette kõnniteele on lubatud asetada ainult üks 0,30 m laiune ümmardatud otsadega aste.

Kõnniteedesse keldrissekäike, treppe ja luuke ehitada on keelatud.

§ 32. Aknad kuni 2,15 m kõrguseni, tänava või platsini ulatuvatel hoonetel ei tohi olla avatavad kõnniteele.

§ 33. Tänavatelt nähtavate fassaadide kordaseadmine uutel ehitustel tuleb lõpule viia hiljemalt kahe aasta jooksul pärast tooreschituse püstita- mist § 9 kohaselt.

Olevate hoonete fassaadid tulevad vastavalt kinnitatud ehitusprojektile korda seada hiljemalt kolme aasta jooksul, käesoleva määruse maksamahakka- misest alates.

Märkus. Olevate hoonete kohta alevivalitsusel on õigus teha erandeid oma äranägemise järgi.

§ 34. Tulemüüri paksus peab olema vähemalt 0,25 m ning ulatuma üle ligioleva katuse pinna vähemalt 0,45 m ja mitte üle 0,75 m.

§ 35. Tulemüüri katuse kallakus ei tohi olla tulemüüri poole.

§ 36. Eluruumi piiravate telliskividest ilma õhuvahedeta välisseinte paksus peab olema vähemalt 0,55 m (ilma krohvita). Looduslikest kividest

välisseina paksus peab olema vähemalt 0,60 m, kuhu juurde tuleb arvata seespidine vooderdus.

Uusi seinte ehitusviise ja materjale võib tarvitada ainult alevivalitsuse nõusolekul.

§ 37. Eluruumid ja köögid olgu valgustatud otsese välisvalgusega. Akna valguspind olgu vähemalt 0,1 ruumi põranda pinnast.

§ 38. Puust eluhoonetes tulevad puust trepid nii asetada, et iga korra korteril on kasutada vaba juurdepääs kahele eraldi väljapääsuga trepile.

Väljapääsud ei tohi asetuda kõrvuti. Trepiruumid peavad vahetult piiratud olema vähemalt 10 sm paksuste prussidest seintega või vähemalt 13 sm paksuste palk- või sõrestikseintega. Ühekordset katusekorraga puust elumaja on lubatud ehitada ühe trepiga, kui katusekorra põrandapind ei ületa 40 m².

§ 39. Tulekindlast materjalist ehitatud eluhoonetel peavad tänavalt, platsidelt või õuedelt korterite juurde viivad trepid olema ehitatud tulekindlast materjalist ja sama tulekindlast materjalist seintega ja lagedega piiratud ruumides. Treppide juurde viiaval läbikäikudel või koridoridel peavad olema tulekindlast materjalist põrandad, laed ja podestid.

§ 40. Eluruumidesse viivate sunduslikkude trepiastmete kõrgus ei tohi tõusta üle 18 sm ja laius minna alla 25 sm. Keerdestmete kitsam ots olgu vähemalt 10 sm lai, mõõdetud 15 sm kauguses trepi äärest. Trepi astmete pikkus üksikutesse elukorteritesse viiaval treppidel peab olema (mõõtes käsipuust käsipuuni või teise käsipuud puudumisel seinani):

2-kordsetes elumajades vähemalt 1 m,

3-kordsetes elumajades vähemalt 1,1 m.

Trepid peavad olema varustatud käsipuudega. Trepikodade ja korterite vaheliste läbikäikude laius peab olema vähemalt 1,20 m, trepikoja laius peab olema vähemalt 2,15 m, kui trepi pöördel on podestid ja vähemalt 2,60 m, kui trepil on keerdestmed. Trepi podestide laius ei või olla vähem trepi sundusliku astme pikkusest.

§ 41. Sahvrite, käsikambrite ja klosettide ehitamine sisemiste puust treppide alla, mis üksikuid ühe ja sama korteri osasid ühendavad, on lubatud, kui nende ruumide seinad ja lagi on seestpoolt krohvitud või vooderdatud tulekindla materjaliga.

Ülaltähendatud ruumide ehitamine treppide alla, mis viivad üksikutesse elukorteritesse, on lubatud, kui nende ruumide seinad ja lagi on tulekindlast materjalist.

§ 42. Eraldiseisvad korstnad peavad asetatud olema püstloodis ja tugepema alusmüürile. Kaks või enam iseseisvat korstnat, kui nad ühe ja sama kallakuse all on, mis mitte 60° väiksem olla ei või, võib katusealuses ruumis ühendada üheks korstnaks niiviisi, et nad üksteisele toetuvad. Kivist või mõnest muust tulekindlast materjalist ehitatud seintes võivad suitsukanalid tõusta 60° kallakusega.

Veetavate lõõride ehitamine pööningule on keelatud; veetavad lõõrid eluruumides olgu kahekordsest raudplekist üksteise sees ja vahetäitega üks-teisest isoleeritud. Korstna pinnad hoone sees kuni katuseni peavad olema siledalt krohvitud. Korstnad peavad olema keldris või selle puudumisel hoone alumisel korral puhastamise jaoks kättesaadavalt asetatud ja tihedalt suletavate ustega.

§ 43. Pööningul peavad eraldiseisvad korstnad või müürides olevad suitsulõõrid, kui nende paksus on $\frac{1}{2}$ telliskivi, hoone puu osadest olema vähemalt 0,13 m kaugel või isoleeritud sarnaselt, et suitsulõõridest puuosade süttimine võimatu on.

§ 44. Korstnad peavad eraldatud olema puust lagedest, seintest ja põrandatest ning muust hoone puust osadest 0,13 m paksuse tulekindlast materjalist kaitsevahega.

§ 45. On keelatud ahje ja koldeid asetada puust seintele lähemale kui 0,13 m. Ahju ning muude kollete ja veetavate suitsulõõride pealispinna ja krohvitud lae vahe peab olema vähemalt 0,30 m ja 0,40 m, kui lagi on krohvimata.

Ahjude ja kollete suude ette, kus põrand ei ole ehitatud süttimata materjalist, tuleb asetada 0,45 m laiused metall-lehed, mis küttesuust vähemalt 0,20 m kummalegi poole ulatuvad.

§ 46. Õhuklosetid elumajades peavad asuma välisseina ääres ja valgustatud olema aknaga. Klosetiruum peab olema vähemalt 0,75 m × 1,20 m ja kõrgus vähemalt 2 m. Mustuseaugu seinad ja põhi tulevad teha betoonist või kivist, laotud tsemendisegule. Põhi ja seinad tulevad siledaks teha seestpoolt tsemendi seguga ning auk õhukindla kaanega varustada, ühendades korstna erilõõriga. Mustuseaugud tulevad ehitada lahus maja alusmüüridest ja seintest. Mustuseaugu põhi ja seinad tulevad katta väljastpoolt mitte vähem kui 0,15 m paksuselt tambitud savikorruga või seestpoolt vastava asfalt kihiga.

§ 47. Solgi-, prügi-, sõnniku- ja väljakäigukohad, mis asuvad väljaspool hooneid, peavad olema naabri piiridest ja tänavatest vähemalt 4,00 m kaugel, kaanega varustatud ning kindla põhja ja seintega tehtud, et reovesi maasse ei imbuks. Kütmata kõrvalhoonetesse on väljakäigukohtade ehitamine keelatud.

§ 48. Lasipuude ehitamine tänavate äärde ja avalikkudele platsidele on keelatud. Lasipuude asemel võib alevivalitsuse loal tarvitada maasse asetatud rõngastega poste, kõrgusega mitte üle 0,50 m; postid peavad olema asetatud nii, et hobuste kinnisidumisel ei takistuks liikumine tänaval. Olavad lasipuud tulevad kõrvaldada ühe aasta jooksul, arvates käesoleva sundmääruse jõusseastumisest.

§ 49. Koht, kus uusi ehitusi püstitatakse või vanu hooneid ümber ehitatakse, peab olema kuni tööde täieliku lõpetamiseni ümbritsetud tiheda, vähemalt 1,50 m kõrguse puust planguga ja kõnnitee asemel tehtud laudtee laiusega vähemalt 0,60 m. Tänavavalgustustulpe ei tohi piirata planguga. Plangud võivad politsei loal niivõrd tänavale ulatuda, et nad tänaval vaba läbisõitu ei takista.

§ 50. Selle sundmääruse vastu eksijad võetakse vastutusele Kr. s. §§ 122, 361 ja 362 põhjal.

§ 51. See sundmäärus astub jõusse viieteistkümnendal päeval pärast avaldamist Riigi Teatajas.

§ 52. Selle sundmääruse maksmahakkamisega kaotab maksvuse Riigi Teatajas 96 — 1928 avaldatud Elva alevivolikogult 29. märtsil ja 8. septembril 1928 vastu võetud Sundmäärus ehitusloa saamise ja ehituste asetuse kohta Elva alevis.

Alevivanem V. Telling.

Alevisekretär H. Tootsi.